

K-2.431.2.1.2023.9.TP/DK/ARu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Przedmiot kontroli	Realizacja zadań z zakresu administracji rządowej polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej przez Powiat w 2023 r.
Nazwa i adres organu kontrolującego	Wojewoda Zachodniopomorski, ul. Wały Chrobrego 4, 70-502 Szczecin
Nazwa i adres jednostki kontrolowanej	Starosta Wałecki, zwany dalej <i>Starostą</i> , ul. Dąbrowskiego 17, 78-600 Wałcz
Osoba pełniąca funkcję Starosty w okresie objętym kontrolą oraz w okresie prowadzenia kontroli	Pan Bogdan Wankiewicz
Okres objęty kontrolą	od dnia 28 października 2022 r. – do dnia 29 marca 2023 r.
Kontrolujący	Pracownicy Wydziału Kontroli Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie: 1. Pan Tomasz Pawnuk – główny specjalista ¹ , <i>kierownik zespołu kontrolnego</i> , 2. Pan Dawid Kasprzyk – starszy inspektor, 3. Pani Anna Rusakowicz – starszy inspektor.
Nr upoważnienia	Nr 18/23 z dnia 15 marca 2023 r.
Podstawy prawne przeprowadzenia kontroli	– art. 6 ust. 4 pkt 3 w związku z art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r., poz. 224), – art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2021 r., poz. 945).
Kryteria prowadzenia kontroli	legalność, rzetelność
Rodzaj kontroli	doraźna, tryb zwykły
Termin kontroli	23-29 marca 2023 r.
Akty prawne dotyczące kontrolowanego zakresu	– ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2021 r., poz. 945), zwana dalej <i>ustawą</i> , – ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r., poz. 571), zwana dalej <i>ustawą o DPPiW</i> , – ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r., poz. 1634 z późn. zm.), – ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2023 r., poz. 20),

¹ W trakcie prowadzenia czynności kontrolnych kontroler zatrudniony był na stanowisku starszy inspektor wojewódzki. Z dniem 1 maja 2023 r. nastąpiła zmiana stanowiska.

	<ul style="list-style-type: none"> – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego (Dz. U. z 2018 r., poz. 2492 z późn. zm.), zwane dalej <i>rozporządzeniem</i>, – rozporządzenie Przewodniczącego Komitetu do spraw pożytku publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań (Dz. U. z 2018 r., poz. 2057), zwane dalej <i>rozporządzeniem ws. wzorów ofert i ramowych wzorów umów</i>.
<p>Osoba udzielająca wyjaśnień w trakcie kontroli</p>	<p>Pan Wojciech Pastuszek – Naczelnik Wydziału Zarządzania Kryzysowego, Bezpieczeństwa, Spraw Obywatelskich, zwany dalej <i>Naczelnikiem Wydziału</i>.</p>
Ustalenia kontroli	
<p>Zakres działania i zadania Starostwa Powiatowego w Wałczu (zwanego dalej <i>Starostwem</i>), w okresie objętym kontrolą określał Regulamin Organizacyjny Starostwa (zwany dalej <i>regulaminem</i>) stanowiący załącznik do uchwały Nr 36/87/2015 Zarządu Powiatu w Wałczu z dnia 10 grudnia 2015 r.² Zagadnienia dotyczące przedmiotu kontroli zostały zawarte w treści § 22 ust. 5 pkt 14 regulaminu, który stanowi, że do zadań Wydziału Zarządzania Kryzysowego, Bezpieczeństwa, Spraw Obywatelskich i Informatyki (zwanego dalej <i>wydziałem</i>) należy m.in. <i>organizowanie nieodpłatnej pomocy prawnej w Powiecie Wałeckim, o której mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej</i>.</p> <p>W toku czynności kontrolnych ustalono, że zagadnienia dotyczące przedmiotu kontroli nie zostały uwzględnione w zakresie czynności pracowników wydziału.</p> <p>Pismem z dnia 3 kwietnia 2023 r. Wicestarosta Wałecki poinformował, że: <i>z przyczyn trudnych obecnie do ustalenia pracownik odpowiedzialny za przygotowanie zakresu obowiązków dla naczelników wydziałów nie przygotował stosownego aneksu do zakresu obowiązków Naczelnika Wydziału. Nieprawidłowość ta została usunięta w dniu 30 marca 2023 r.</i> (dowód: akta kontroli str. 69,74-172)</p> <p>Biorąc pod uwagę działania podjęte przez organ, odstępuje się od formułowania zaleceń w omawianym zakresie.</p> <p>W myśl art. 8 ust. 2 ustawy, Powiatowi Wałeckiemu powierzono prowadzenie dwóch punktów udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Wypełniając dyspozycję art. 11 ust. 1b ustawy, Starosta powierzył jeden punkt adwokatom i radcom prawnym zrzeszonym w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Bydgoszczy (OIRP) i Okręgowej Radzie Adwokackiej (ORA) w Poznaniu, natomiast drugi punkt organizacji pozarządowej wyłonionej w otwartym konkursie ofert.</p> <p><i>Samoocenę</i> w zakresie organizacji systemu NPP³ i NPO⁴ w 2023 r. dokonałą przez Starostę w dniu 15 marca 2023 r. zamieszczono w aktach kontroli str. 49-54.</p>	

² Uchwałą Nr 67/178/2016 z dnia 30 grudnia 2016 r. w sprawie zmiany Regulaminu Organizacyjnego Starostwa Powiatowego w Wałczu dodano zapisy dotyczące organizowania nieodpłatnej pomocy prawnej na terenie Powiatu Wałeckiego, natomiast Uchwałą Nr 60/172/2020/ORP z dnia 17 września 2020 r. ww. zapisy zostały zaktualizowane.

³ NPP - nieodpłatna pomoc prawna.

⁴ NPO - nieodpłatne poradnictwo obywatelskie.

1. Obsada punktów i współpraca z wykonawcami

Podstawy prawne

- art. 3b, art. 5, art. 8, art. 10, art. 11 ustawy
- art. 17 ustawy o DPPiW
- art. 44 ust. 3 ustawy o finansach publicznych

1.1. Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej (NPP) – prowadzony przez radców prawnych i adwokatów zlokalizowany w Mirosławcu.

W dniu 17 października 2022 r. Powiat Wałecki (reprezentowany przez Starostę i Wicestarostę Wałeckiego) zawarł trójstronne porozumienie z ORA w Poznaniu oraz OIRP w Bydgoszczy w sprawie *udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej w 2023 r. na obszarze powiatu wałeckiego*, czym wypełniono dyspozycję art. 10 ustawy. W przedmiotowym dokumencie zamieszczono wszystkie uregulowania wynikające z ust. 1 ww. artykułu.

W toku kontroli ustalono, że Wojewoda Zachodniopomorski został zawiadomiony o zawartym porozumieniu dopiero pismem z dnia 10 stycznia 2023 r. (znak: ZK.8124.1.1.2023).

W piśmie z dnia 3 kwietnia 2023 r. Naczelnik Wydziału wyjaśnił, że *niewłaściwie interpretował zapisy art. 10 ust. 3 ustawy sądząc, że Powiat informuje Wojewodę jedynie w przypadku określonym w art. 10 ust. 2. Informacja o zawartym porozumieniu została przesłana do Wojewody Zachodniopomorskiego w skutek pisma Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 5 stycznia 2023 r.*

(dowód: akta kontroli str. 70, 227)

Mając powyższe na uwadze, przypomnienia wymaga fakt, iż stosownie do treści art. 10 ust. 3 ustawy należy każdorazowo bezzwłocznie informować wojewodę o każdym zawartym z samorządem prawniczym porozumieniu.

Powiat Wałecki (reprezentowany przez Starostę i Wicestarostę Wałeckiego) w myśl art. 6 ust. 1 ustawy, podpisał trzy umowy o świadczenie NPP z adwokatami i radcą prawnym wskazanymi przez samorzady prawnicze:

- umowa nr FN/188/2022 z dnia 27 grudnia 2022 r.,
- umowa nr FN/174/2022 z dnia 27 grudnia 2022 r.,
- umowa nr FN/24/2023 z dnia 1 lutego 2023 r.⁵

Zapisy w ww. umowach nie uwzględniały elementów, o których mowa w:

- art. 6 ust. 2 pkt 4 ustawy dotyczących wskazania niezbędnych urządzeń technicznych, w tym zapewniających dostęp do bazy aktów prawnych umożliwiających udzielanie NPP,
- art. 6 ust. 2 pkt 6a ustawy, w zakresie sposobu organizowania w punkcie spotkania z mediatorem.

(dowód: akta kontroli str. 246-256)

Szczegółowy opis stwierdzonych nieprawidłowości ujęty został w podsumowaniu niniejszego działu w części: *Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości.*

W toku kontroli ustalono, że dyżury w okresie od 2 stycznia 2023 r. do 31 stycznia 2023 r. świadczone były jedynie przez 4 dni w tygodniu.

⁵ W dniu 4 stycznia 2023 r. Naczelnik Wydziału otrzymał informację z ORA w Poznaniu o zgłoszeniu się nowego chętnego adwokata do pełnienia dyżurów w punkcie NPP w Mirosławcu. W związku z powyższym, w dniu 1 lutego 2023 r. podpisano umowę z nowo wskazanym adwokatem oraz stosowne aneksy z pozostałą dwójką prawników świadczących NPP w punkcie zlokalizowanym w Mirosławcu.

Zgodnie z dyspozycją art. 8 ust. 3 ustawy: *Udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego odbywa się w punkcie w przeciętnym wymiarze 5 dni w tygodniu podczas dyżuru trwającego co najmniej 4 godziny dziennie, z wyłączeniem dni, o których mowa w art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 90).*

Pismem z dnia 28 marca 2023 r. Starosta wyjaśnił, że niedopełnienie przez organ ustawowej dyspozycji w styczniu 2023 r. wynikało z uwagi na wskazanie przez samorządy prawnicze niewystarczającej ilości chętnych prawników do pełnienia dyżurów w punkcie NPP zlokalizowanym w Mirosławcu. W związku z powyższym podjęto decyzję o terminowym uruchomieniu punktów w wymiarze 4 dni w tygodniu z jednoczesnym wydłużeniem czasu ich trwania do 5 godzin dziennie.

Powyższą okoliczność potwierdzają zebrane w toku kontroli dokumenty, które umieszczono w aktach kontroli na stronach 56-61, 228-245.

W związku z faktem, iż dnia 4 stycznia 2023 r. za pośrednictwem poczty elektronicznej, wpłynęła z ORA do organu „uzupełniona lista dyżurów osób świadczących NPP” na terenie Powiatu Wałeckiego, do której dodano kolejnego adwokata, w dniu 1 lutego 2023 r. Starosta zawarł umowę z nowo wskazanym adwokatem oraz podpisał stosowne aneksy z pozostałymi osobami świadczącymi NPP we wspomnianym punkcie. W rezultacie, od dnia 1 lutego 2023 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych, dyżury NPP w punkcie w Mirosławcu odbywały się 5 dni w tygodniu w wymiarze 4 godzin dziennie.

Ponadto Starosta oświadczył, że w 2023 r. *porady udzielane są na bieżąco oraz nie odnotowano kolejek oczekujących na poradę.* (dowód: akta kontroli str.72)

Mając na względzie powyższe, zespół kontrolny ustalił, że organ zapewnił mieszkańcom możliwość skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej na terenie powiatu, a także, że dołożył należytej staranności, aby obsadzić punkt NPP w Mirosławcu w wymiarze opisanym w ustawie.

Niemniej jednak stwierdzono, że komunikacja Starosty z samorządami prawniczymi odbywała się m.in. telefonicznie oraz za pośrednictwem poczty elektronicznej. W związku z powyższym, rekomenduje się, aby w przypadku wystąpienia problemów związanych z obsadzeniem punktu NPP, komunikacja z samorządami prawniczymi odbywała się poprzez oficjalnie wystosowywane pisma, a także aby każdorazowo informować organ nadzoru (Wojewodę Zachodniopomorskiego) o wszelkich występujących nieprawidłowościach.

1.2. Punkt: nieodpłatnej pomocy prawnej / nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego – prowadzony przez organizację pozarządową – zlokalizowany w Wałczu.

Zgodnie z treścią art. 11 ust. 2 ustawy organizację pozarządową do realizacji wskazanego zadania wyłoniono w otwartym konkursie ofert, o którym mowa w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Przedmiotowy konkurs ofert, przeprowadzono w oparciu o zasady określone w art. 13 i art. 15 powyższej ustawy.

W celu realizacji obowiązku wynikającego z treści art. 11 ust. 2 ustawy, Zarząd Powiatu w Wałczu w dniu 28 października 2022 r. podjął uchwałę Nr 149/424/2022/ZK w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego Powiatu Wałeckiego w roku 2023 w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Ogłoszenie zawierało wszystkie elementy określone w art. 13 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Niemniej jednak, analiza powyższego dokumentu wykazała, że ogłoszenie otwartego konkursu ofert (zwanego dalej *oko*) w tytule zawierało sformułowanie „w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy

prawnej **oraz** świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego”.

Na powyższą okoliczność, Wicestarosta Wałecki w piśmie z dnia 3 kwietnia 2023 r. złożył następujące wyjaśnienia: *Doprecyzowanie, że oferta może dotyczyć udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub/oraz świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego zawarto w rozdziale I ust. 1 i 2.*

Zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy: *Organizację pozarządową wylania się corocznie w otwartym konkursie ofert, [...] przeprowadzanym jednocześnie na powierzenie prowadzenia punktów przeznaczonych na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego [...].* Mając na uwadze wyjaśnienia organu kontrolowanego, rekomenduje się podjęcie działań zmierzających do uwzględnienia w tytule ogłoszenia konkursu ofert słowa lub. Zastosowanie formuły alternatywnej **oraz/lub** już w tytule *oko*, wskazuje organizacjom pozarządowym na możliwość składania ofert, dot. tylko jednej z usług, jak i obu łącznie. *(dowód: akta kontroli str.176-185)*

Ogłoszenie o konkursie podano do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń w Starostwie Powiatowym w Wałczu, opublikowanie na stronie internetowej Starostwa oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na okres 21 dni, czym wypełniono dyspozycję art. 13 ust. 1 i 3 ustawy o DPPiW. *(dowód: akta kontroli str.182-184)*

W odpowiedzi na ww. konkurs wpłynęło 5 ofert na prowadzenie punktu nieodpłatnych porad prawnych oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego dla mieszkańców Powiatu Wałeckiego. Komisja konkursowa⁶ po dokonaniu oceny merytorycznej przedmiotowych zgłoszeń, na posiedzeniu w dniu 29 listopada 2022 r., w sporządzonym protokole zarekomendowała wybór oferty złożonej przez Fundację Togatus Pro Bono z siedzibą w Olsztynie przy ul. Warmińskiej 7/1 (zwanej dalej *Fundacją*). *(dowód: akta kontroli str.186-191)*

Stosownie do zapisów art. 15 ust. 2j w związku z art. 13 ust. 3 ustawy o DPPiW, Starosta podał do publicznej wiadomości wyniki otwartego konkursu ofert⁷. Ogłoszenie wyników zawierało informacje wskazane w art. 15 ust. 2h ustawy o DPPiW. *(dowód: akta kontroli str.186-191)*

W myśl art. 16 ust. 1 ustawy o DPPiW, w dniu 1 grudnia 2022 r. pomiędzy Powiatem Wałeckim (reprezentowanym przez Starostę oraz Wicestarostę Wałeckiego) a Fundacją Togatus Pro Bono została zawarta umowa na realizację zadania publicznego pod tytułem: *Powierzenie prowadzenia Punktu Nieodpłatnej Pomocy Prawnej oraz Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego w Wałczu*. Dokument został sporządzony w oparciu o projekt ramowej umowy określony w rozporządzeniu ws. wzorów ofert i ramowych wzorów umów. *(dowód: akta kontroli str.195-225)*

Podczas analizy powyższego dokumentu stwierdzono, brak zapisów dotyczących:

- obowiązku wynikającego z art. 6 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 11 ust. 7 ustawy, który dot. określenia sposobu korzystania z lokalu, w którym będzie usytuowany punkt;
- zasad zapewniania przez adwokata lub radcę prawnego zastępstwa w przypadku, gdy nie będzie on w stanie osobiście udzielać nieodpłatnej pomocy prawnej (art. 6 ust. 2 pkt 6 ustawy).

Szczegółowy opis stwierdzonych nieprawidłowości ujęty został w podsumowaniu niniejszego działu w części: *Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości.*

⁶ Komisja Konkursowa - powołana została uchwałą Nr 149/424/2022/ZK z uwzględnieniem zapisów art. 15 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. *(dowód: akta kontroli str.176-181)*

⁷ Uchwała Nr 155/438/2022/ZK Zarządu Powiatu w Wałczu z dnia 1 grudnia 2022 r. w sprawie wyboru oferty w otwartym konkursie ofert na realizację zadania publicznego Powiatu Wałeckiego w roku 2023 w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. *(dowód: akta kontroli str.186)*

Na podstawie oferty na realizację zadania publicznego, stanowiącej integralną część umowy, w myśl art. 11 ust. 7 ustawy, powierzono Fundacji realizację zadań z zakresu edukacji prawnej.

Fundacja Togatus Pro Bono w ramach ww. zadania zobowiązała się m.in. do:

- prowadzenia wykładów w formie stacjonarnej i online, których przedmiotem są najczęściej poruszane problemy natury prawnej w punktach NPP;
- przygotowania spotów wideo, plakatów, ulotek, informatorów, audycji audio dotyczących promocji NPP i NPO oraz nieodpłatnej mediacji;
- prowadzenia strony internetowej (również w wersji dla niesłyszących) oraz profili Fundacji w mediach społecznościowych, tj. Facebook, Instagram, których przedmiotem będzie promocja NPP i tematyka edukacji prawnej;
- przeprowadzenia Konkursu Wiedzy o Konstytucji i Samorządzie Terytorialnym „Tędy na Prawo” skierowanego do uczniów szkół ponadpodstawowych;

Termin realizacji zadania publicznego ustalono od dnia 1 stycznia 2023 r. do dnia 31 grudnia 2023 r.

(dowód: akta kontroli str. 204, 209-210)

Na podstawie informacji otrzymanych od podmiotu kontrolowanego stwierdzono, że do dnia rozpoczęcia kontroli, w ramach edukacji prawnej Fundacja Togatus Pro Bono podjęła działania związane z przeprowadzeniem konkursu wiedzy o Samorządzie Terytorialnym i Konstytucji pt. „Tędy na Prawo”, a także przesłała do Starostwa linki do stron Fundacji promujących tematykę nieodpłatnej pomocy prawnej i edukacji prawnej.

Zgodnie z załącznikiem do umowy w postaci *harmonogramu pracy w 2023 r. Punktu Nieodpłatnej Pomocy Prawnej oraz Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego w Wałczu*, Fundacja Togatus Pro Bono realizowała zadanie prowadzenia punktu NPP w budynku B Starostwa przy ul. Zdobywców Wału Pomorskiego 54 (pomieszczenia Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wałczu). Godziny pracy punktu wyznaczono od poniedziałku do piątku od 9:30 13:30, przy czym wskazano, że dyżur nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego odbywa się w każdy pierwszy wtorek miesiąca.

(dowód: akta kontroli str. 203)

Punkt rozpoczął funkcjonowanie z dniem 2 stycznia 2023 r.

Ustalono, że monitorowanie punktualności dyżurów w punktach oraz świadczenie usług przez osoby uprawnione weryfikują pracownicy: Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wałczu, Biblioteki Publicznej w Mirosławcu, a także Naczelnik Wydziału. Starosta oświadczył, że: *Punkt prowadzony przez organizacje pozarządową ulokowany jest w pomieszczeniach Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wałczu, pracownicy PZOON każdorazowo zgłaszają ewentualne nieprawidłowości w godzinach pracy punktu. W roku 2023 nie było takich przypadków. W wyjaśnieniach z dnia 3 kwietnia 2023 r. doprecyzowano: [...] W przypadku Punktu w Mirosławcu pracownicy Biblioteki Publicznej również zostali poproszeni o informowanie Naczelnika Wydziału [...] o wszelkich nieprawidłowościach obecności wykonawców. [...] P. Wojciech Pastuszek oświadczył, że sporadycznie sprawdza logowanie się wykonawców do systemu NPP.*

(dowód: akta kontroli str.50, 71)

Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości:

- zapisy w umowach z radcami prawnymi/adwokatami nie uwzględniały dyspozycji art. 6 ust. 2 pkt. 4 oraz 6a ustawy.

W piśmie z dnia 3 kwietnia 2023 r. Wicestarosta Wałecki poinformował, że [...] *rokrocznie umowy z adwokatami oraz z radcami prawnymi opracowywane są na podstawie umów z lat poprzednich. Jednocześnie wskazał, że [...] nie analizowano, czy umowy zawierają wszystkie zapisy z art. 6 ust. 2 ustawy. [...] Okręgowa Rada Adwokacka w Poznaniu wraz z wykazem adwokatów, którzy w roku 2023*

będą pełnili dyżury w Punkcie w Mirosławcu przekazała wykaz mediatorów, natomiast organizacja pozarządowa wyłoniona w otwartym konkursie ofert w swojej ofercie wskazał dwóch mediatorów. W roku 2023 nie było zgłoszeń przeprowadzenia nieodpłatnej mediacji.

Zgodnie z dyspozycją art. 6 ust. 2 pkt 6a ustawy, powiat w umowach zawieranych z radcami prawnymi/adwokatami **zobowiązany jest** określić sposób organizacji nieodpłatnej mediacji, przede wszystkim stopień zaangażowania w nieodpłatną mediację (np. zawrzeć zapis o informowaniu obywateli, kiedy, gdzie, w jakim zakresie może być im świadczona nieodpłatna mediacja) i zakres świadczonych usług przez radców prawnych/adwokatów. Brak jest podstaw prawnych do uznania, iż samo zorganizowanie dyżurów mediacji wypełnia ustawową przesłankę odnoszącą się do zawarcia zapisów w umowach.

Ponadto, wskazuje się organowi kontrolowanemu, na konieczność zamieszczania w umowach z przedstawicielami samorządów prawniczych zapisów umożliwiających adwokatom/radcom prawnym korzystanie z niezbędnych urządzeń technicznych celem wypełnienia dyspozycji art. 6 ust. 2 pkt 4 ustawy.

- w umowie zawartej pomiędzy Starostwem a Fundacją stwierdzono, brak zapisów dotyczących:
 - obowiązku wynikającego z art. 6 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 11 ust. 7 ustawy, który dot. określenia sposobu korzystania z lokalu, w którym będzie usytuowany punkt;
 - zasad zapewniania przez adwokata lub radcę prawnego zastępstwa w przypadku, gdy nie będzie on w stanie osobiście udzielać nieodpłatnej pomocy prawnej (art. 6 ust. 2 pkt 6 ustawy).

Na powyższą okoliczność uzyskano wyjaśnienia, z których wynika, że w Starostwie, nie zwrócono uwagi, [...] że w ofercie nie zawarto zasad zapewniania przez adwokata lub radcę prawnego zastępstwa, jednocześnie uznając, że wskazani przez Fundację prawnicy będą się wzajemnie zastępować oraz [...] że sposób korzystania z lokalu, w którym jest usytuowany punkt określił (Naczelnik Wydziału) bezpośrednio z wykonawcami wskazanymi przez Fundację. (dowód: akta kontroli str.70-71)

Podkreślenia wymaga jednak fakt, że zgodnie z obowiązującymi regulacjami umowa zawarta między powiatem a Fundacją, winna zawierać wszystkie elementy wynikające z ustawy. Nieujęcie w umowie sposobu korzystania z lokalu jak również zasad zapewnienia przez prawników zastępstwa w przypadku niemożności osobistego udzielania NPP stanowi naruszenie art. 6 ust. 2 pkt 3 i 6 w związku z art. 11 ust. 7.

Ocena obszaru Nr 1	<i>Pozytywna z nieprawidłowościami</i>
---------------------------	--

2. Upowszechnianie usług wśród mieszkańców powiatu

Podstawa prawna	- art. 8a, 9 ustawy
------------------------	---------------------

Zgodnie z treścią art. 9 ust. 4 ustawy: *Starosta odpowiada za upowszechnianie wiedzy o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego wśród mieszkańców powiatu.*

W celu realizacji wskazanej dyspozycji, w punktach NPP i NPO w widocznym miejscu oraz na stronie internetowej Starostwa, w zakładce *Dla Mieszkańca: Nieodpłatna Pomoc Prawna dla Mieszkańców Powiatu Wałeckiego* zamieszczono informacje o:

- adresach lokali na terenie Powiatu Wałeckiego, w których udzielana jest NPP i NPO wraz z wyznaczeniem dni oraz godzin udzielania porad z przeznaczeniem jednego dnia wyłącznie na mediacje,
- możliwości umówienia się na wizytę,
- możliwościach i warunkach świadczenia pomocy osobom ze znaczną niepełnosprawnością oraz

- doświadczającym trudności w komunikowaniu się,
- uprawnieniach do otrzymania nieodpłatnej pomocy prawnej.

Dodatkowo Wicestarosta Wałecki poinformował, że: *Aktualna informacja o Punktach na terenie powiatu wałeckiego została zamieszczona na stronie BIP Starostwa [...]. Informacja ta została przekazana do gmin z terenu powiatu wałeckiego. Gminy zaktualizowały informacje na swoich stronach. Niektóre gminy zamieszczają jedynie link do strony BIP Starostwa. Sukcesywnie informacja o możliwości skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego jest zamieszczana na profilu Powiatu Wałeckiego w portalu społecznościowym Facebook publikacja w lokalnych środkach masowego przekazu Listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa planowana jest do końca I półrocza br.*

(dowód: akta kontroli str.72-73, 264-275)

Ustalono, że zgodnie z dyspozycją art. 8a ustawy, Starosta sporządził listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa dostępnego dla mieszkańców powiatu i udostępnił ww. dokument do publicznej wiadomości na stronie internetowej Starostwa i BIP oraz na tablicy ogłoszeń Starostwa.

Do badanego obszaru uwag nie wniesiono.

Ocena obszaru Nr 2	<i>Pozytywna</i>
---------------------------	------------------

3. Dostępność dyżurów

Podstawa prawna	- art. 6, art. 8, art. 8a, art. 9 ustawy - art. 9 ustawy o jęz. migowym i innych środkach komunikowania się - § 5 rozporządzenia
------------------------	--

W trakcie kontroli ustalono, że punkty poradnictwa rozlokowane są na terenie Powiatu Wałeckiego, z czego jeden punkt znajduje się w Wałczu, drugi w Mirosławcu.

Zgodnie z przedstawioną dokumentacją, punkt NPP w Wałczu mieści się w budynku stanowiącym mienie Powiatu Wałeckiego.

Natomiast, mając na względzie treść art. 9 ust. 1 ustawy, powiat zawarł porozumienia z organem wykonawczym Gminy i Miasta Mirosławiec (reprezentowanym przez Burmistrza) w zakresie udostępnienia lokali do realizacji omawianego zadania. Zawarte porozumienie odpowiadało dyspozycji przytoczonego przepisu.

W toku czynności kontrolnych ustalono, iż:

- **punkt NPP obsługiwany przez Fundację Togatus Pro Bono z siedzibą w Olsztynie** działał w budynku B Starostwa Powiatowego w Wałczu przy ul. Zdobywców Wału Pomorskiego 54 (pok. nr 14 w pomieszczeniach Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności) i funkcjonował od poniedziałku do piątku w godz. od 9:30 do 13:30;
Dyżury nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego odbywały się w każdy wtorek miesiąca.

Zespół kontrolny zwrócił uwagę na fakt, że godziny funkcjonowania punktu ustalono jednolicie dla całego tygodnia, bez wyznaczenia dyżurów w godzinach popołudniowych.

W zakresie czasu dyżurów w punkcie, Wicestarosta Wałecki pismem z dnia 3 kwietnia 2023 r. wskazał, że powodem funkcjonowania punktu w ww. godzinach jest brak możliwości zmiany jego lokalizacji przez Starostwo. Konsekwencją powyższego było dostosowanie godzin działania punktu do czasu pracy Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności (Zespół pracuje od poniedziałku do piątku w godz. 7.30 – 15.30). Ponadto Wicestarosta Wałecki oświadczył, że: *[...] Aktualne godziny pracy Punktu mogą nie zaspokajać potrzeb mieszkańców, szczególnie w przypadku skorzystania z porady po godzinach pracy osób uprawnianych. W celu umożliwienia skorzystania z porad prawnych osobom, które nie mogą w podanych godzinach stawić się w punkcie [...] postanowiono dodatkowo do poniedziałkowego dyżuru dodać dyżur telefoniczny. Informacja zamieszczona na stronie BIP Starostwa miała informować*

mieszkańców o możliwości skorzystania z dyżuru telefonicznego. Jednocześnie w samoocenie dokonanej przez Starostę, w obszarze dostępności dyżurów dla mieszkańców wskazano, iż: *porady w punktach [...] są udzielane na bieżąco.*

(dowód: akta kontroli str. 51, 71-72, 276-282)

Powyższe wyjaśnienia oraz podjęte działania w zakresie dostępności dyżurów przyjęto. Jednak zdaniem kontrolerów, zastosowane rozwiązanie może w przyszłości spowodować utrudnienia w umówieniu się na wizytę osób, które osobiście chciałyby uzyskać porady w godzinach popołudniowych. Wobec powyższego rekomenduje się podjęcie działań mających na celu zmianę godzin działania punktu.

- **punkt NPP i NPO obsługiwany przez radców prawnych i adwokatów** został zlokalizowany w budynku Biblioteki Publicznej w Mirosławcu przy ul. Parkowej 1 (I piętro) i funkcjonował:
 - w okresie 2 -31 stycznia 2023 r.: - w poniedziałki od 10.00 do 15.00,
 - we wtorki – punkt nieczynny,
 - w środy i czwartki od 13.00 do 18.00,
 - w piątek od 10.00 do 15.00.
 - w okresie od dnia 1 lutego 2023 r.: w poniedziałki i piątki od 10.00 do 14.00,
 - we wtorki i środy od 14.00 do 18.00,
 - w czwartki od 12.00 do 16.00.

W toku prowadzonej kontroli dokonano oględzin punktów zlokalizowanych na terenie Powiatu Wałeckiego. Zespół kontrolny ustalił, że zostały zapewnione warunki do świadczenia NPP oraz NPO wskazane w § 5 ust. 1-4 rozporządzenia. (dowód: akta kontroli str.306-309)

Porady udzielane były (poza miesiącem styczniem 2023 r. z powodów opisanych w obszarze Nr 1 niniejszego wystąpienia) zgodnie z dyspozycją art. 8 ust. 3 ustawy w wymiarze 5 dni w tygodniu w czasie dyżurów trwających co najmniej 4 godziny.

W samoocenie Starosta oświadczył, że w 2023 r. *porady w punktach na terenie powiatu wałeckiego są udzielane na bieżąco. Nie wystąpiła potrzeba wydłużenia czasu dyżurów.*

(dowód: akta kontroli str. 51)

Zgodnie z postanowieniami art. 8 ust. 5 ustawy Starosta wyznaczył jeden specjalny numer telefonu przeznaczony do umawiania wizyt do wszystkich punktów na terenie powiatu. Niemniej jednak stwierdzono, że w kontrolowanym okresie nie była prowadzona rejestracja zgłoszeń na porady.

Na powyższą okoliczność w piśmie z dnia 3 kwietnia 2023 r. Wicestarosta Wałecki poinformował, że: w związku z faktem, że w Punktach nie odnotowano kolejek oczekujących na poradę oraz często osoby uprawnione pojawiają się w Punktach bez wcześniejszego zapisu pod wskazanym numerem telefonu postanowiono nie prowadzić zapisów na wizyty. Osoby dzwoniące na wskazany numer są informowane o godzinach pracy Punktów oraz ich lokalizacji. Z informacji uzyskanych od bezpośrednich wykonawców porady udzielane są na bieżąco.

(dowód: akta kontroli str. 72)

Mając na względzie ww. wyjaśnienia wskazać należy, że zgodnie z art. 8 ust. 4 ustawy prowadząc rejestrację zgłoszeń, dąży się do równomiernej rejestracji zgłoszeń osób uprawnionych odpowiednio do dyżurów w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej lub w punktach nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w danym powiecie. Powyższe ma na celu m.in. bieżące monitorowanie obciążenia punktów udzielania porad oraz płynną obsługę osób uprawnionych do uzyskania pomocy. Zespół kontrolny przyjął wyjaśnienia dotyczące udzielania porad *na bieżąco* oraz *braku kolejek*, niemniej jednak rekomenduje się, aby rejestrować zgłoszenia na wizyty, co zwiększy nadzór organu nad realizacją zadania i umożliwi bieżącą weryfikację ilości świadczonych porad.

Do realizacji powyższego obszaru uwag nie wniesiono.	
Ocena obszaru Nr 3	<i>Pozytywna</i>
4. Dokumentacja i sprawozdawczość w tym korzystanie z opinii o jakości obsługi	
Podstawa prawna	- art. 7, art. 12 ustawy - § 8, § 9, § 11 rozporządzenia
<p>Każdy przypadek udzielenia NPP i NPO dokumentuje się przez wypełnienie Karty pomocy, której wzór określony jest w załączniku do rozporządzenia. Karta pomocy składa się z części A i B. Zasady wypełniania poszczególnych części karty pomocy określone są w § 8 rozporządzenia. Wypełnienie części B karty – <i>opinia osoby, której udzielono porady</i> – nie jest obowiązkowe.</p> <p>Na podstawie otrzymanych kart pomocy cz. A, opracowano informację zbiorczą o wykonaniu zadania polegającego na udzieleniu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej za miesiąc styczeń, luty oraz marzec (do dnia 23 marca br.).</p> <p>Na podstawie przekazanych przez podmiot kontrolowany dokumentów tj. <i>Zbiorczej informacji o wykonaniu zadania</i> za ww. okresy 2023 r. ustalono, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ w styczniu 2023 r. udzielono 42 porady, w tym 2 w punkcie w Mirosławcu oraz 40 w punkcie w Wałczu; ➤ w lutym 2023 r. udzielono 35 porad, w tym 12 w punkcie w Mirosławcu oraz 23 w punkcie w Wałczu; ➤ do dnia 23 marca 2023 r. udzielono 34 porady, w tym 5 w Mirosławcu oraz 29 w punkcie w Wałczu. <i>(dowód: akta kontroli str. 283-285)</i> <p>Analizie poddano 92 karty pomocy cz. A. Szczegółowe zestawienie kart wraz z ustaleniami kontroli zamieszczono w aktach kontroli str. 310-315.</p> <p>Wszystkie ww. karty, zostały wypełnione zgodnie z postanowieniami art. 7 ustawy.</p> <p>W 2023 r. żadna z uprawnionych osób nie wyraziła chęci przedstawienia swojej opinii na temat jakości udzielanego świadczenia (karty pomocy cz. B).</p> <p>W Samoocenie Starosta wskazał, że <i>wykonawcy podczas udzielania porad przekazują osobom uprawnionym Kartę Pomocy cz. B z informacją o możliwości złożenia jej w urnie znajdującej się w Punkcie. Taka informacja została zamieszczona również przy wejściu do Punktu. (..) w 2023 r. nie wpłynęła żadna skarga, wniosek lub inne sygnały dotyczące świadczenia usług npp i npo na terenie powiatu wałeckiego.</i> <i>(dowód: akta kontroli str. 53)</i></p>	
Do badanego obszaru uwag nie wniesiono.	
Ocena obszaru Nr 4	<i>Pozytywna</i>
5. Prawdliwość zaangażowania dotacji	
Podstawa prawna	- art. 11d ust. 5 ustawy - art. 19 – 20 ustawy
<p>Na podstawie art. 19 ustawy, zadania polegające na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej są finansowane z budżetu państwa z części będącej w dyspozycji wojewodów przez udzielenie dotacji celowej powiatom.</p> <p>Zgodnie z załącznikiem Nr 4 do zarządzenia Nr 37/2023 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 22 lutego 2023 r. w sprawie planu dochodów i wydatków budżetu na 2023 r., Powiatowi Wałeckiemu zaplanowano dotację w rozdziale 75515 - „Nieodpłatna pomoc prawna”, § 2110 w kwocie 132 000,00 zł. Do dnia zakończenia kontroli plan nie uległ zmianie.</p> <p>Zgodnie z przygotowanym przez Starostwo zestawieniem umów zawartych w związku z realizacją zadania (część wynagrodzeniowa i edukacyjna), podpisano na realizację zadań:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 3 umowy z adwokatami i radcami prawnymi, 	

– 1 umowę z Fundacją Togatus Pro Bono z siedzibą w Olsztynie
Zaangażowanie środków finansowych z dotacji na dzień 29 marca 2023 r. zgodnie z art. 20 ustawy w powiecie wynosi 16,70%.

Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli.

<i>Rodzaj</i>	<i>Plan z ustawy budżetowej (zł)</i>	<i>Zaangażowanie wynikające z zawartych umów (zł)</i>
Wynagrodzenia (91%)	120 120,00	120 120,00
Edukacja (3%)	3 960,00	3 960,00
Razem wynagrodzenie + edukacja	124 080,00	124 080,00
Obsługa (6%)	7 920,00	-
Razem z uwzględnieniem obsługi	132 000,00	132 000,00

Zasady nadzoru nad realizacją zadania publicznego określono w § 8 umowy zawartej ze Fundacją.

Do powyższego uwag nie wniesiono.

Ocena obszaru Nr 5	<i>Pozytywna</i>
Wyjaśnienia, protokoły, oświadczenia	<p>Starosta złożył wyjaśnienia w zakresie objętym kontrolą pismem z dnia 28 marca 2023 r.</p> <p>Wicestarosta Wałecki złożył wyjaśnienia w zakresie objętym kontrolą pismem z dnia 3 kwietnia 2023 r.</p> <p>Ponadto, w dniu 15 marca 2023 r. Starosta dokonał Samooceny realizacji przedmiotowego zadania wypełniając załącznik nr 1 i 2 do zawiadomienia o kontroli.</p> <p style="text-align: right;"><i>(dowód: akta kontroli str.56-58, 69-73)</i></p>
Podsumowanie uchybień stwierdzonych w trakcie kontroli	<p>Obszar kontroli:</p> <p>Nr 1. Obsada punktów i współpraca z wykonawcami:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapisy w umowach z radcami prawnymi/adwokatami nie uwzględniały wszystkich elementów art. 6 ust. 2 ustawy, w tym pkt 4 oraz 6a; – w zapisach umowy z Fundacją nie uwzględniono zapisów art. 6 ust. 2 pkt 3 i 6. <p>Nr 2. Upowszechnianie usług wśród mieszkańców powiatu: Brak uwag.</p> <p>Nr 3. Dostępność dyżurów: Brak uwag.</p> <p>Nr 4. Dokumentacja i sprawozdawczość, w tym korzystanie z opinii o jakości obsługi: Brak uwag.</p> <p>Nr 5. Prawidłowość zaangażowania dotacji Brak uwag.</p>
Wnioski dotyczące zrealizowanego zadania	<p>Pozytywnie oceniono:</p> <ul style="list-style-type: none"> – organizację systemu udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na terenie powiatu. <p>Nie wniesiono uwag do sposobu powierzenia realizacji przedmiotowych zadań Fundacji;</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – upowszechnianie wiedzy o wskazanych usługach wśród mieszkańców oraz umiejscowienie i doposażenie lokali, w których udzielane są przedmiotowe usługi. Ponadto nie wniesiono uwag do prawidłowości zaangażowania środków finansowych z dotacji. <p>Zwrócono uwagę, że w przypadku pojawienia się problemów w realizacji zapisów ustawy Starosta powinien;</p> <ul style="list-style-type: none"> – informować o powyższym organ nadzoru (Wojewodę Zachodniopomorskiego): – komunikację z samorządem prawniczym prowadzić za pośrednictwem oficjalnie wystosowywanych pism.
Wpis do książki kontroli	Nr 2/2023
Zalecenie	W zawieranych umowach z radcami prawnymi i adwokatami oraz organizacją pozarządową zawierać elementy wskazane w art. 6 ust. 2 ustawy.
Rekomendacja	Informować na bieżąco organ nadzoru o pojawiających się problemach w obsadzaniu punktów nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.
Pouczenie	<ul style="list-style-type: none"> – od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze, – o podjętych działaniach, mających na celu realizację zaleceń pokontrolnych, proszę mnie poinformować za pośrednictwem Wydziału Kontroli Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia.
Podpis kierownika jednostki kontrolującej	<p>z upoważnienia WOJEWODY ZACHODNIOPOMORSKIEGO</p> <p><i>Mateusz Wagemann</i> II WICEWOJEWODA ZACHODNIOPOMORSKI</p>